

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ

śrīmadbhāgavatē uddhavagītāsu

॥ *tṛtīyō'dhyāyaḥ* ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ

॥ tṛtīyō'dhyāyaḥ ॥

śrībrāhmaṇa uvāca

sukhamaindriyakam rājan svargē naraka ēva ca |
dēhinām yad yathā duḥkham tasmānnēcchēta tadbudhaḥ || 3.1 ||

grāsam sumṛṣṭam virasam mahāntam stōkamēva vā |
yadṛcchayaivāpatitam grasēdājagarō'kriyaḥ || 3.2 ||

śayītāhāni bhūrīṇi nirāhārō'nupakramaḥ |
yadi nōpanamēd grāsō mahāhiriva diṣṭabhuk || 3.3 ||

ōjaḥsahōbalayutam bibhrad dēhamakarmakam |
śayānō vītanidraśca nēhētēndriyavānapi || 3.4 ||

muniḥ prasannagambhīrō durvigāhyō duratyayaḥ |
anantapārō hyakṣōbhyaḥ stimitōda ivārṇavaḥ || 3.5 ||

samṛddhakāmō hīnō vā nārāyaṇaparō muniḥ |
nōtsarpēta na śuśyēta saridbhiriva sāgaraḥ || 3.6 ||

drṣṭvā striyam dēvamāyām tadbhāvairajitēndriyaḥ |
pralōbhitaḥ patatyandhē tamasyagnau pataṅgavat || 3.7 ||

yōṣiddhiranyābharaṇāmbarādi -

dravyēṣu māyāracitēṣu mūḍhaḥ |
pralōbhītātmā hyupabhōgabuddhyā
pataṅgavannaśyati naṣṭadrṣṭiḥ || 3.8 ||

stōkaṃ stōkaṃ grasēd grāsaṃ dēhō vartēta yāvataḥ |
gr̥hānahiṃsannātiṣṭhēd vṛttiṃ mādhuakarīm muniḥ || 3.9 ||

aṇubhyaśca mahadbhyaśca śāstrēbhyaḥ kuśalō naraḥ |
sarvataḥ sāramādad yātpuṣpēbhya iva ṣaṭpadaḥ || 3.10 ||

sāyantanaṃ śvastanaṃ vā na saṅgrhṇīta bhikṣitam |
pāṇipātrōdarāmatrō makṣikēva na saṅgrahī || 3.11 ||

sāyantanaṃ śvastanaṃ vā na saṅgrhṇīta bhikṣukaḥ |
makṣikā iva saṅgrhṇan saha tēna vinaśyati || 3.12 ||

padāpi yuvatīm bhikṣurna spr̥śēd dāravīmapī |
spr̥śan karīva badhyēta kariṇyā aṅgasaṅgataḥ || 3.13 ||

nādhigacchēt striyaṃ prājñāḥ karhicinmṛtyumātmanaḥ |
balādhikaiḥ sa hanyēta gajairanyairgajō yathā || 3.14 ||

na dēyaṃ nōpabhōgyaṃ ca lubdhairyaḍ duḥkhasaṅcitam |
bhuṅktē tadapi taccānyō madhuhēvārthavinmadhu || 3.15 ||

suduḥkhōpārjitairvittairāśāsānām gr̥hāśiṣaḥ |
madhuhēvāgratō bhuṅktē yatirvai gr̥hamēdhinām || 3.16 ||

grāmyagītaṃ na śṛṇuyād yatirvanacaraḥ kvacit |
śikṣēta hariṇād baddhānmṛgayōrgītamōhitāt || 3.17 ||

nṛtyavāditragītāni juṣan grāmyāṇi yōṣitām |
āsām krīḍanakō vaśya ṛṣyaśṛṅgō mṛgīsutaḥ || 3.18 ||

jihvayātipramāthinyā janō rasavimōhitaḥ |
mṛtyumṛcchatyasadbuddhirmīnastu baḍīśairyathā || 3.19 ||

indriyāṇi jayantyāśu nirāhārā manīṣiṇaḥ |
varjayitvā tu rasanam tannirannasya vardhatē || 3.20 ||

tāvajjitēndriyō na syād vijitānyēndriyaḥ pumān |
na jayēd rasanam yāvajjitaṁ sarvaṁ jitē rasē || 3.21 ||

piṅgalā nāma vēśyā'sīd vidēhanagarē purā |
tasyā mē śikṣitaṁ kiñcinnibōdha nṛpanandana || 3.22 ||

sā svairiṇyēkadā kāntaṁ saṅkēta upanēṣyati |
abhūt kālē bahirdvārē bibhrati rūpamuttamam || 3.23 ||

mārga āgacchatō vīkṣya puruṣān puruṣarṣabha |
tāñchulkadān vittavataḥ kāntān mēnē'rthakāmukā || 3.24 ||

āgatēṣvapayātēṣu sā saṅkētōpajīvinī |
apyanyō vittavān kō'pi māmupaiṣyati bhūridaḥ || 3.25 ||

ēvaṁ durāśayā dhvastanidrā dvāryavalambatī |
nirgacchantī praviśatī niśīthaṁ samapadyata || 3.26 ||

tasyā vittāśayā śuṣyadvaktrāyā dīnacētaṣaḥ |
nirvēdaḥ paramō jajñē cintāhētuḥ sukhāvahaḥ || 3.27 ||

tasyā nirviṇṇacittāyā gītaṁ śṛṇu yathā mama |
nirvēda āśāpāśānāṁ puruṣasya yathā hyasiḥ || 3.28 ||

na hyaṅgājātanirvēdō dēhabandhaṁ jihāsati |
yathā vijñānarahitō manujō mamatāṁ nṛpa || 3.29 ||

śrīpiṅgalōvāca

ahō mē mōhavitatiṃ paśyatāvijitātmanah |

yā kāntādasataḥ kāmam kāmāyē yēna bālīsā || 3.30 ||

santaṃ samīpē ramaṇam ratipradaṃ

vittapradaṃ nityamimaṃ vihāya |

akāmadaṃ duḥkhabhayādhiśōka -

mōhapradaṃ tucchamahaṃ bhajē'jñā || 3.31 ||

ahō mayā'tmā paritāpitō vṛthā

sāṅkētyavṛttyāativigarhyavārtayā |

straiṇānnarād yārthatṛṣṭō'nuśōcyāt

krītēna vittaṃ ratimātmanēcchatī || 3.32 ||

yadasthibhirnirmitavaṃśavaṃśya

sthūṇam tvacā rōmanakhaiḥ pinaddham |

kṣarannavadvāramagāramētad

viṇmūtrapūrṇam madupaiti kānyā || 3.33 ||

vidēhānām purē hyasminnahamēkaiva mūḍhadhīḥ |

yānyamicchantyasatyasmādātmadāt kāmamacyutāt || 3.34 ||

suhṛt prēṣṭhatamō nātha ātmā cāyam śarīriṇām |

taṃ vikrīyātmanaivāham ramē'nēna yathā ramā || 3.35 ||

kiyat priyam tē vyabhajan kāmā yē kāmādā narāḥ |

ādyantavantō bhāryāyā dēvā vā kālavidrutāḥ || 3.36 ||

nūnam mē bhagavān prītō viṣṇuḥ kēnāpi karmaṇā |

nirvēdō'yaṃ durāśāyā yanmē jātaḥ sukhāvahaḥ || 3.37 ||

maivaṃ syurmandabhāgyāyāḥ klēśā nirvēdahētavaḥ |
yēnānubandhaṃ nirhr̥tya puruṣaḥ śamamṛcchati || 3.38 ||

tēnōpakṛtamādāya śirasā grāmyasaṅgatāḥ |
tyaktvā durāsāḥ śaraṇaṃ vrajāmi tamadhīśvaram || 3.39 ||

santuṣṭā śraddadhatyētaḍ yathālābhēna jīvatī |
viharāmyamunaivāhamātmanā ramaṇēna vai || 3.40 ||

saṃsārakūpē patitaṃ viṣayairmuṣitēkṣaṇam |
grastaṃ kālāhinā'tmānaṃ kō'nyastrātumadhīśvaraḥ || 3.41 ||

ātmaiva hyātmanō gōptā nirvidyēta yadākhilāt |
apramatta idaṃ paśyēd grastaṃ kālāhinā jagat || 3.42 ||

śrībrāhmaṇa uvāca
ēvaṃ vyavasitamatirdurāsāṃ kāntatarṣajām |
chittvōpaśamamāsthāya śayyāmupavivēśa sā || 3.43 ||

āśā hi paramaṃ duḥkhaṃ nairāśyaṃ paramaṃ sukham |
yathā sañchidya kāntāśāṃ sukhaṃ suṣvāpa piṅgalā || 3.44 ||

|| iti uddhavagītāsu tr̥t̥iyō'dhyāyaḥ samāptaḥ ||